

szerelem nomin. tövekhez képest nem tekinthetők eredetibbeknek, a mennyiben az utóbbi tőalakulat már a vogulban és osztjákban is mutatkozik, pl. *ülém* «álom»: *ülmém* «álmom»; *χurém* «három»: *χürmél* «hármával» stb. Az *álm*-féle tőalakulattal egészen analog jelenség mutatkozik a pelimi vogulban, hol *vulmé*, *nülmé* nomin. alakok vannak ilyenek mellett; *vulém* «álom», *nülem* «nyelv» (l. még több hasonló példát s e jelenség magyarázatát NyK. 24:9.).

MUNKÁCSI BERNÁT.

Helyreigazítás. A *ki* és *mi* névmások magánhangzóinak eredetére nézve föntebb (280. l.) kifejezett nézetemmel szemben igazolnom lehet mégis Balassának azon további bizonyítás nélkül hagyott fölfogását, hogy «teljesebb alakból» keletkeztek. Bánffy-Hunyadon ugyanis a szóban forgó névmások *-n* ragos alakjai így hangzanak: *kijën*, *mijën* (pl. *kijën láta pártát?* *mijën áll vala?*). Korda Imre észlelete szerint (Nyr. 15.113) a kiskún-halasi nyelvjárásban is «a teljes tőhöz veszik a *ki*, *mi* névmások a *-n* ragot: *kiönn*, *miönn*». Kalocsán is így ejtik: *kijön* («kin, ki-csodán»). Minthogy itt analogiai hatásra aligha gondolhatunk,*) föl kell tennünk tényleg, hogy mint az *-i* végzetnek egyéb eseteiben, itt is *j* hangelem tűnt el a magánhangzó elől s csupán az a kérdés, miként magyarázzuk ezen mindenesetre csak pronominális képzőnek vehető *j*-t. Erre alapot nyújtanak a következő osztják alakok: ÉO. *χoj*, *χoje* «wer», SO. *koje*; ÉO. *muj* «was» (*muj-kem* «wie viel?» *muj-sir* «wasfürein?»), SO. *mughu*: *mughu-mughu* kakoñ? («ming» Pápai), *mugu-sir* «wie beschaffen?» (Castrén), *muguli* «was» (C.); Az ezekben feltűnő névmásképző mutatkozik a vogulban is hol a KV. *khon*, *khwqn* «ki», PV. *khqn*, *khwqn*, TV. *khqn* «ki, a' ki» tő mellett bővebb ÉV. *χāñχä*, KLV. *khañkhä*, ALV. *kh ñgwa* alakok járnak. Megjegyzendő, hogy a magy. *ki*, *mi* végmássalhangzója nem csupán az osztjákban mutatózó egyszerűbb *γ*, *j* hangelemből, hanem a vogulban föltetsző csoportos *ñχ* pronominális képzőből is vehette eredetét, mint ezekben: *fej* (vog. *pänk*), *nej-*, *né*, *nő* (oszt. *neñ*), *vej-*, *vő* (oszt. *veñ*); az egyszerűsített *χ* alakból is *j* fejlődik, pl. ezekben: *tolvaj* (vog. *tulmaj*), *marj* (vog. *marek*).

MUNKÁCSI BERNÁT.

*) En mégis ilyen hatásra gondoltam (az *-n* rag tárgyalásában MNévrág. és Tüzetes MNy., l. ez utóbbiban még a 216. lapot is): minthogy a *ki* és *mi* *-n* ragos alakja aránylag ritka, követték ez esetben a leggyakoribb *-on* *ön ön* végű alakok mintáját. Ha a *kiën*, *miën* alak eredeti volna, akkor volna nyoma a nyelvelmékekben is.